

مکملہ ادبی

❁ ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در ❁

۳۱ نجی سنہ

۶ جمادی الاخری ۱۳۳۰

❁ پچشینہ ❁

جلد : ۱۴ - جزو : ۱۴۷

سليم ثالث زمانده انكليزلرك استانبوله هجومى

محررى
مورخ دريول

(مابعد عن جزؤ ١٣٤)
١٩٤

فقط بگرشده كى روس مأمور مخصوصى (رودوفينيكين) ، انگليز قونسلو - سنه ، كندى تعبيرى وجهله « پك زياده حسن قبول كوسترمكنده هر وجهله اظهار آثار حرمت و خاطر نوازى » ايلسكله برابر ، ابراز امنيتدن صورت قطعيه ده مجانبه ايتمكنده ، هيچ حوادث ويرمامكنده و معيت مأمورلريله كاتبلىنلرينك انگليز قونسلسيله كوروشمه سنى بيسله منع ايتمكنده ايدى . مع مافيه (سومهره) ، كورهبيلديكى قدر احوالدين ، ايشلرك پك ده يولده كيتمديكى ، روس اردوسنده بيوك برانتظامسزلغك حكومفر ما اولديغنى آكلامقده مشكلات چكمامكنده ايدى . روس اردوسى تركلره قارشى بيوك برنظر استحقارله باقهرق موجوديتلرينه اهميت بيسله ورميور كى كورنمكله برابر يرندين قيمداتمامقده ، ايلروليه مامكنده ايدى . روسلرك ، بوتوقف اضطرارىسى ايسه ، التزام ايشگلرى استحقارك ، اطوار - عظمتفر وشانه نك نه قدر نامحل و مناسبتر اولديغنى كوستريوردى .

ديگر طرفدين ايسه (ايسيلاتى) هر شيشه بورتنى صوقفده و بالخاصه عقلى ايرمديكى ايشلره قارشوب طور مقده ايدى . مثلاً بوگون تعيين ايتديكى ناظرلرى ايرتسى گون عزل ايلمكنده ، معناسز (رسم كچيد) لر اجرا ايتدريمكنده ، بر طاقم مجالس مشورت تشكيل ايدرك آنلره خنده افزا برنطنه عظمتكارانه ايله رياست ايلمكنده ، (مولداويا) لى اسكى تبعه سنك بيله كنديسندن تنفر و تبعاعدين موجب اوله جق صورتده حركانده بولنمقده ، هله اطوار غريبه سى ايله روسلرك حال و موقعنى مشكلشديرمكنده ، موفقياتى اخلال ايلمكنده ايدى .

انکلیز قونسولوسی (سومرہر) ایشستہ بواحوالک شاہدی اولدینی جہتلہ حکومت متبوعہ سنہ وقوع بولان اشعاراتندن برندہ « روسیہ ، حکومت عثمانیہ ایلہ اولان اختلافنک بر صورت استلافکارانہدہ حلی چارہ سنہ باقسہ ایدی کنیدیسی ایچون دہا اپی اولوردی » سوزلرینی سويلشدر .

مع مافیہ انکلترنک روسیہ ایلہ قطع رابطہ ایتمک ایشنہ گلہ من ایدی . چونکہ بوسورتلہ روسلرک فرانسه ایلہ مقارنت آرزوسنہ دوشہ ییللری محتمل بولنقده وروسیہ حکومتی ایسہ کرک منفرداً ، کرک نابولیون ایلہ مشترکاً شرق مسئلہ سنک تجیل حل وفصلی ، یعنی حکومت عثمانیہ نک مقاسمہ سی جہتنہ کیدہ جک اولورسہ انکلتره ایچون ہر احتمالہ قارشى حاضر اولق و احتیاطاً آنلرہ بر رهن بولندیرمق ایجاب ایلمکدہ ایدی . بناءً علیہ انکلترنک استانبول احوالہ لا قید قالمسی ممکن اولہ میہ جنی بالعکس احوال مذکورہ نی کمال دقت و اہمیت ایلہ پیش تدقیق و تیقظدہ طوعتسی لازم گلہ جکی آشکار ایدی .

سنہ مذکورہ (۱۸۰۷) کانون نانہ سنہ انکلیز سفیری (آرہوتنوط) ہ نہایت غایت صریح و قطعی المفاد تعلیمات رسمہ و ورود ایتدی . بو تعلیمات موجبہ (آرہوتنوط) باب عالی دن حکومت عثمانیہ ایلہ انکلتره آردہ سنہ ۱۷۹۸ دہ عقد اولنان معاہدہ نک تجدیدینی ، فرانسه سفیری (سہ باستیانی) نک استانبول دن طرد و اخراجی ، چناق قلعہ بوغازی استحکاماتی ایلہ سفائن حربیہ عثمانیہ نک انکلترمہ ترک و تسلیمی اوروپادہ صلح عمومی نک اعادہ سنہ قدر (مولداویہ) قطعہ سنک روسیہ ترکنی طلب ایلمکہ مأمور اولمشدی . انکلتره بومطالباتی ایلہ روسیہ نک طرز حرکتی بتمامہا ترویج ایلمش اولیور ، حتی حکومت مذکورہ نک آرزو و امید ایدہ بیلہ جکندن فضلہ بیلہ ایلری کیتش برانیوردی . چونکہ باب عالی یہ قبول ایتدیرلمک ایتدیان شراطک آغرائی ، حیثیتشکنلکی حکومت عثمانیہ نک انفعالنی موجب اولمقدن و بالتجہ (سہ باستیانی) نک نفوذینی آتیرمقدن بشقہ بر تاثیر حاصل ایدہ مزدی . فی الحقیقہ (سہ باستیانی) ، انکلتره ایلہ روسیہ نک حکومت عثمانیہ نی احما مقصدینی تعقیب ایلمکدہ اولدقلرینہ و بو تہلکدن قورتلق

ايچون فرانسه ايله اتفاق ايتمكدن بشفقه چاره بولمديغنه باب عالمي اقناع ايتلكده مشكلات چكمدى . انگليز لر ده ماعتلانه بر مسلك طومئش اولسه ، ده منصفانه شرائط درميان ايتش بولنسه ايديلر هر حالده مقصد و غايه لرينه ده موافق صورتده حركت ايتش اولورلردى .

انكلتره نك بو مدعيات و مطالبات مفرطانه سنه مقابل او وقت رئيس افندى اولان ذات اوچ آي مدتله دوام ايتك و حكمتى روسيه جه قبول ايدملك شرطيله بر متاركة عقدينى تكيلىف ايتدى . فقط انكلتره سفيرى (آربوتنوط) بوتكلىنى رد ايلدى .

كانون ثاينك يگرى بشنجى گونى رئيس افندى ايله انگليز سفيرى آرمسند صوكت بر مجلس مكالمه عقد اولدى . (آربوتنوط) ، بومكالمه ائناسند حكومت متبوعه سنك اتخاذا ايلديكى صوكت طور و مسلك حقتده اسباب معقوله درميانده دوچار مشكلات اولمشدى . چونكه حقيقت حالده حكومت عثمانيه انكلتره نك ادنا شكايه وحدتى بيله موجب اوله جق بر حركتده بولخامشدى . انگليز سفيرى الك بيوك سبب اشتكا اولق اوزره (سباستيانى) نك در سعاده تعيينندن برى باب عالينك فرانسه لهنده بر مسلك طرفكيране تعقيب ايلديكى ايلرى سورمكده و حكومت عثمانيه نك (اولاج) و (بغداد) و ويوددملر نك يگيدن مقاملرينه اقعاى خصوصنده اوچ هفته تاخر كوسترمىنى ده فرانسه حكومتك تزايد وتفوق حكم وتفوذينه دليل عد ايتلكده ايدى . بونلردن ماعدا (آربوتنوط) ، ذات شاهانه نك بوغازلرلك سدينى فرمان بيورمش اولسنى فرانسه سفيرينك تشويقانه عطف ايلديكى كى ، باب عالينك انكلتره و روسيه ايله سابعده كى كى مناسبات دوستانه ده بولمى و عين زمانده فرانسه سفارتى هيئتلكده در سعادتدن طرد و تبعيد ايدلى لزومندن كمال شدتله بحث ايتش و نتيجه اولق اوزده روس اردولرينك طونه به تقرب ايتلكده بولنديغى ، انگليز سفان حربه سى نك آطلر دكزينه گلديكى و اكر باب على روى انقياد كوسترميه جك اولور سه انگليز دونماسنك

بحر سفید روس دوختاسیله برلشهرک چناق قلعه یی زور لایه جغنی مقام تهدیده
بیلدیرمشدی .

رئیس افندی ایسه ، (سباستیان) ایله هیج اولمازسه موقتاً تألیف مساعی ایلمک
قرار قطعی ویرمش اولدینی جهته انکلتزه سفیرینک بو بیاناتنه قارشی جواب
اعطاسنده مشکلات چکمدی و (آربونوط) ک تهدیداتی کمال عزم ایله رد
ایتدکن صکره . فرانسه سفیرینک باب عالی اوزرنده هیج برصورتله اجرای تأثیر
ایتمدیکی و اساساً فرانسه نك دگزلرده حاکم اولماسندن طولانی درسعاده قارشی
برشی یایمی قابل بولمادیکی ، طونه ایالتی غوسبودارلرینک عزلی ایسه ، مرقوما .
نك ایقاع جنایت ایتدگری رسماً ثبوت بولدیغندن طولانی وقوعه گلدیکی و کیفیت
عزلدن فرانسه سفیرینک آنجق درسعادت سکافی ایله عین زمانده خبردار اولدینی
و بو جانی غوسبودارلری باب عالینک تکرار مقاملرینه کتیرمک کی ، حکومت
مستقله ایچون الک الیم عدی لازم کلان بر حقارته قاتلامش اولمی ، روسیه
و انکلتزه ایله نه درجه لوده بوزوشماق آرزوسنده بولدیغنک الک باهر بر دلیلی
تشکیل ایلدیکی و ذات هایون پادشاهی « کنیدیسی ایچون پک الیم فداکارقلر
مقابلنده آنجق تبعه سنک رفاه وسعادتت تأمین ایتمک و کنیدیلری صلح و آسایش
نم و فوآندندن محروم بر اقامق ایچون مافوق البشر بر همت و غیرت ایله ، انسانلر
اوزرنده الک زیاده حاز تأثیر اولان حسیاته غلبه چالیدیکی » و حتی محافظه آسایش
آرزوسی اغورنده و وودده لری تکرار موقعلرینه تعیین و اصعاد و کنیدیلری
سرای هایونه بیله قبول ایده رک حق لرنده اظهار آثار لطف و نوازش ایلدیکی
سوزلریله مقابله ایتمش و علاوه ذات هایون پادشاهینک و حکومت سنیه نك بتون
بو مساعی و تمایلات استلاخویانه لرینه قارشی ایسه اعلان حرب ایلمک ، ایالات
عثمانیه یه تجاوز اولمق ، روس جنرال لرینه مملکتک هر طرفه پک تحقیر و تحریک .
آمی زجه لری حاوی بیان نامه لر توزیع ایتدیرلمک صورتیله مقابله اولندیغنی ، باب عالی
بو احوال قارشوسنده هیج اولمازسه انکلتزه نك ده ا منصفانه حرکت ایده رک حکومت
عثمانیه نك اخلاص آسایش ایتماک خصوصنده کی مساعیسنی تقدیر ایلیه چکی امیدنده

بولنديغنى وَ فقط بو خصوصده مع التأسف تماميله آلدانديغنى ، اساساً انكلتره نك اسكيدن برى وقوع بولان مطالبنك درحال ترويج ايدملكده بولغنى فرانسه نك حكومت عثمانيه اوزرنده اجراى نفوذ ايلديكنه دائر ايلرى سوريان مدعياتك بطلاتى اثباته مدار بر دليل باهر تشكيل ايلديكنى درميان وَ باب عالي به بو مسئله ده حقتك تماميله كندى طرفده اولديغندن مطمئن بولنديغنى وَ دولت عثمانيه نك ظهور و تأسسى جناب محوال الاحوالك اراده ازيله سى نتيجه سى اولديغنى كې بقاى موجوديتى دخى تقدير الهى به مقرون ايسه ملكك، معروض بولنديغنى تهلكه عظمى سابقه سيله محافظه ممالك وَ دولت ايجون لازم كلان متانت وقوتى اكتساب و ابراز ايله جكنى علاوه و اتيان ايلشدى .

بو مكله نك وقوعه گلديكى مذكور ۲۵ كانون ثانى آقشامى ، انكليز سفيرى (آربوتنوط) مرساى درسعادته بولنان وَ قوتير آميرال (طوماس لهويس) ك سنجاغنى حامل اولان (ننديميون) سفينه سته عزيمت ايلدى . بو سفينه اوزرنده بيوك براكلنجه ترتيب ايديلهرك درسعادته كې باشليجه انكليز تجارى دعوت اولغشدر ايدى . بوتاجرلر دعوتيه اجابت ايدرك جمله سى مراسم فوق العاده به مخصوص البسه لرئى لابس اولدقلى حالده كلشدر وَ ضيافت ايسه غايت بارلاق بر صورتده كچمش ايدى . نصف الليل انساننده (ننديميون) سفينه سى تيمورلرينك زنجيرلرينى كسرك اسمكده اولان پوراز روزكارندن بالاستفاده چناق قلعه به طوغرى بادبانكشاي عزيمت اولدى . (آربوتنوط) ايسه حركتى متعاقب مدعوينه انكلتره ايله باب عالي آرمهنده مناسبات منقطع اولديغنى جهتله كنديلرينك درسعادته عودتلى جائز اولديغنى ، چونكه آرتق اوراده تحت امنيتده بولنهميه جقلىرى بيلديردى . تاجرلر سفيرك بو طرز حركته قارشى شدله اعتراض وَ رفع آوازهُ اشتكا ايدرك بتون افراد عالمه لرئى ، ماملك و ثروتلرينى استانبوله بر اقدقلىرى ، سريعاً تسويه سى الزم بر جوق ايشلرى بولنديغنى سويلديلرسده هيج بر تائيرى اولمى . سفينه مساعد روزكارك سوقيله بتون كيجه يولنده دوام ايلدى . چناق قلعه محافظلى ايسه انكليز كيسنده سفيرك بولنديغندن بى خبر اولدقلى جهتله سفينه نك بوغازلردن

مرورینه ممانعت ایلدیلر . کمی چناق قلعهدن چیققدن صکره (بوزجه آطه) ده انتظارده بولان سائر انگلیز سفانته التحاق ایدرک چوق کچمهدن اوراده مهیب بر فیلو تشکل ایلش اولدی .

کانون ناینک ۲۹ نده (آربوتنوط) باب عالی به یگیدن بر اولتیماتوم ویردرک اسکی مطالباتی تکرار ایلدیکی گبی ، درسمعادنده بولان انگلیز تبعهسنک حیات و ثروتلرینه کلهجک ضرردن طولانی حکومت عثمانیهنک مسئول اوله جغنی بیلدیردی . عین زمانده دانیارقمنک درسمعادت سفیری بارون (دو هویش) ، درسمعادنده قالمش اولان انگلیزلرک منافعی ایله انکلیتره سفارتنک املاکنک و بالخاصه « آلتی بیگ آلتون » قیمتده بولان سفارت سفره طاقنک محافظهسنه مأمور اولمش ایدی . (آربوتنوط) ، بارون (دو هویش) ، انگلیزنسواتی هردرلو تجاوزاتدن وقایه ایلشی و حتی لدیالایجاب « باب عالینک » قادین ارکک بشون انگلیزلره قارشی بر حکومت متمدنیه یاقیشه جق معاملهدن بشقه صورتله حرکت ایتمسنه « مانع اولشی ایچون فرانسسه سفیرینه بیله مراجعت ایتمسی توصیهسنده بولنش و بوکا مقابیل بر وسیله ظهورنده بالمقابله کندیسنکده فرانسزلره عین معاملهده قصور ایلجهکنی و حتی فرانسز سفیری (سیاستیانی) نک عالمه سیله کندی عالمه سی آرمسنده مناسبات صمیمیه جاری اولدینی جهتله حین حاجتده (سیاستیانی) عالمه سنک هردرلو خدمتته شتابان اوله جغنی ده آریجه بیلدیرمش ایدی .

اساساً (سیاستیانی) ، درسمعادنده قالان انگلیز تبعهسنه قارشی خصائل انسانیهنک ایجاب ایلدیکی وظائفی ایفا امرنده انگلیز سفیرینک وصایاسنه انتظار ایلشمش ایدی . بناء علیه انگلیزلر کرک مناسباتک بدایت انقطاعنده ، کرک تعاقب ایدن ایام بحران آمیزده بدناً و مالاً ادنا بر ضرره بیله دوجار اولمدیلر . (۱)

(۱) صاحب اثر (دریول) ک سلسله افاداتی بوزمامق ایچون بو سوزلری عیناً نقل ایلدک . بوقسه عثمانیلر مردلکه جوانردلکی نفسلرند جمعیتمش بر قوم اولدقلری و هله مهمان نوازلقده کی کاللریخی دشمنلرینه قارشی دخی اظهاردن خالی اولدقلری یار و اغیارک مسلحی ایکن (دریول) ک درسمعادنده قالان انگلیز تبعهسنه حسن معامله ایلدنی فرانسز سفیرینک هم و مساعیسنه عطف ایتمسی نابجا تمدحات ملتپرورانه دن

برقاج گون صكره (آربوتنوط) ، در سعادتن طرز مفارقتنده كي مناسبتر -
 لكى لايقيه حس ايتش اوله جق ، كه هيئت سفرانك بعضا رينه گوندرديكي تحري رانده
 سبب عزيمتى : مذاكرات بر صورت ساله ده دوام ايدم جك بر موقع
 امين ده بولمقدن عبارت اولديغنى يازمش ايدى . فى الحقيقه عين زمانده چناق
 قلعه سنده بولان قيودان پاشا ايله مكللمه كيرشدى . باب على ايسه بر طرفدن ،
 وظيفه سنى ترك ايله اختيار فرار ايدن بر سفير ايله مذاكرانده بولمخى قطعا
 مناسب كورمديكى و جوانى طوغرىدن طوغرى يه لوندره يه گوندره جكنى
 بيلدرديكي كجى ، ديكر طرفدن در سعادتن اجنبى سفارتلرينه ارسال ايلديكى بر تعميم ده
 كرك انكلتره سفيرينك ، كرك سائر انكليز تبعه سنك امنيت جان وماللىرى اخلاص
 ايدم جك هيج بر معامله ده بولمدينى حالده سفيرك بويله آنسرين عزيمت ايتش
 اولسندن طولاني بيان شكايه ايتش ايدى . عين زمانده باب على انكليز سفيرينك
 وكالته حازر اولان بارون (دو هوېش) (سفير مرقوم) ، عائد كافه اشياى بيتيه
 وسارمى تسليم ايلديكى كجى در سعادته قالمش اولان بتون انكليز تبعه وعاللسنى
 تحت محافظه و وقايه سنده آلدېغنى و ممالك عثمانيه نك هر طرفنده بولسان بالمله
 انكليزلرك دخى امنيت كامله آلتنده بولنديرمىلى اسبابنه توسل اولنديغنى اعلان
 ايلدى .

(آربوتنوط) هيج شهسز ، حكومت عثمانيه نك بك اسكيدن برى تطبيق
 ايلديكى اصول موجب (يدى قله) ده حبس ايدلمكدن قورقش ايدى . مع مافيه
 باب على ايله مناسبانك انقطاعى آنسرين وقوع بولهرق عين زمانده ده مخاصمات
 باشلامش اولسه يدى بلكه سفيرك بويله ، انكليز تاجرلرينك امور و منافعى بك
 تشويش ايدم جك يولده بقتة فرارى بر درجه يه قدر معذور كوريله بيليردى .
 حال بوكه انقطاع مناسبات كرك سفيرك عزيمتى اوزرينه ، كرك شهر متعاقب طرفنده

بشقه بر صورته تلقى ايدمىز . ديده انتباهمى آچه جق نه موثر حقايقندركه صرف
 وثايقه استناداً اثر يازان اروپا مؤرخلى بيله تركره ، مسلمانلره عائد مباحثه هر فرصت
 دوشدكجه بويله مستكره ، محقر طرفكيزلكردن تجريد نفس ايدمىورلر !
 للمترجم

وقوعه کلدی . بوجهتله انکلیز سفیرینک بو مناسبتله اختیار ایستدیکی طور و حرکتده شرف و حیثیتک خللدن مصون قالدینی ادعا اولنه‌ماز .

واقعا (آربوتنوط) ده فرارندن صکرمه بادی امرده مذاکراتده دوام ایچون بعض تشبثانده بولنقله برابر ، نهایت باب عالی ایله بالذات مکالمده بولنلق کندیسو ایچون قابل اولمدیغنی آکلادیغندن تکمیل شهر شباط ظرفنده بعضاً طوب کورلیتیرلیده قاریشهرق جریان ایدن مذاکرات اولاقونتر آمیرال سیر (طوماس-لهویس) ، صکرمده انکلیز فیلوسی باش قوماندانی آمیرال (دوکوورط) طرفندن اداره اولمشدی . مع مافیه بویکی قوماندان ، مذاکراتک کندیلری واسطه‌سیله جریان ایتسی سفیرک راحتسز بولمسنندن منبعث اولدیغنی هر مکالمده تکرار ایلکده ایدیلر ، حقیقت حالده ایسه (آربوتنوط) ظاهرأ مذاکرات واقعه‌یه قاریشمیورکی کورنمکله برابر انکلیز قوماندانی آنک رأینی آلمقسنزین هیچ برشی سولنامکده ایدیلر . حال‌بوکه (آربوتنوط) ویریلان تعلیماتده شهسز مخاصمانه ایستداردن محابث اولنمسی اخطار ایدلمش اوله‌جق ، که انکلیزلر متعاضاً باب عالی‌یه حرب ایله تهدید ایتدکلری حالده بردرلو حربه قرار ویرمامکده ایدیلر . باب عالی‌یه تهدید ایله اخافه ایدرک مطلبلرینی استحصال ایله‌جکلری ظننده بولنیورلر ، اوجهتله بر حربدن متولد عواقبی کوزه آلدیرمق ایسته‌میورلردی . بو تهدیدات ، اگر درسعادته (سیاستانی) سفیر بولنمسه‌یدی بلنکه باب عالی‌یه انقیاده مجبور ایتک ایچون کفایت ایدردی . فقط متعدد دفعه‌لر و مختلف صورتلرله وقوع بولان بتون تهدیدلر تمامیه ثمره‌سز قالدیغندن بو حال انکلیزلری هم پک زیاده اغصاب ایتمش ، هم‌ده حیثیتلرینه طوقشمش ایدی . فی‌الحقیقه سیاستانده تأثیرسز قالان تهدیدات قدر یا کلش و عکسی نتیجه‌یی موجب بر حرکت یوقدر .

(مابعدی وار)

